

Memperkukuh Inklusiviti ke arah Masyarakat yang Saksama

Pendahuluan

Prestasi 2016-2017

Prestasi Outcome
Terpilih

Prestasi Bidang Fokus
dan Pemacu Perubahan

Isu dan Cabaran

Kesimpulan

2

Pendahuluan

Rancangan Malaysia Kesebelas, 2016-2020, memberi tumpuan kepada pengukuhan pembangunan inklusif dengan menyediakan peluang saksama untuk semua rakyat Malaysia bagi mengambil bahagian dan mendapat manfaat daripada pertumbuhan ekonomi dan pembangunan. Peluang ini disediakan tanpa mengira gender, etnik, status sosioekonomi dan lokasi geografi. Pendekatan pembangunan inklusif ini juga adalah sejajar dengan hasrat tidak meminggirkan sesiapa di bawah Agenda 2030 untuk Pembangunan Mampan oleh Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu. Dalam tempoh kajian semula, 2016-2017, pelbagai inisiatif pembangunan inklusif yang dilaksanakan telah menyumbang kepada peningkatan kemakmuran dan kualiti hidup secara menyeluruh. Pencapaian ini terbukti melalui peningkatan pendapatan penengah isi rumah dan penambahbaikan dalam agihan pendapatan. Peluang dan penglibatan rakyat dalam aktiviti ekonomi merentasi pelbagai etnik dan wilayah telah meningkat dengan penambahbaikan sistem sokongan kepada kumpulan sasar serta peluasan akses kepada infrastruktur dan perkhidmatan luar bandar. Walau bagaimanapun, terdapat beberapa isu dan cabaran yang perlu ditangani termasuk kapasiti dan keupayaan yang terhad dalam kalangan kumpulan isi rumah berpendapatan 40% terendah (B40) serta tahap pemilikan kekayaan yang rendah dalam kalangan Bumiputera. Di samping itu, peningkatan kos sara hidup dan keperluan untuk memperkasa kumpulan sasar khusus dalam masyarakat masih menjadi cabaran. Walaupun kelima-lima koridor ekonomi telah menyumbang kepada pembangunan wilayah, ketidaksamaan dalam kalangan negeri dan wilayah serta jurang antara bandar dan luar bandar dalam sesuatu wilayah masih menjadi isu dan memerlukan tindakan lanjut.

Prestasi, 2016-2017

Dalam tempoh kajian semula, pelbagai inisiatif telah dilaksanakan ke arah meningkatkan pendapatan dan menambah baik taraf hidup rakyat. Berlandaskan keadaan ekonomi yang kukuh, inisiatif ini telah menyumbang kepada peningkatan pendapatan purata bulanan isi rumah daripada RM6,141 pada tahun 2014 kepada RM6,958 pada tahun 2016. Pendapatan penengah bulanan isi rumah juga meningkat daripada RM4,585 kepada RM5,228 dalam tempoh

yang sama. Selain itu, ketidaksamarataan pendapatan berkurangan secara marginal sebagaimana ditunjukkan oleh pekali Gini yang lebih rendah, daripada 0.401 pada tahun 2014 kepada 0.399 pada tahun 2016. Usaha untuk memperkukuh pembangunan inklusif ke arah masyarakat yang lebih saksama telah dilaksanakan melalui lima bidang fokus seperti berikut:

Prestasi Outcome Terpilih

Dalam Rancangan Malaysia Kesebelas (RMKe-11), 14 outcome telah dikenal pasti, dengan satu outcome iaitu penyertaan golongan Bumiputera dalam kategori pekerjaan mahir telah melepasi sasaran Rancangan. Tujuh sasaran dijangka dapat dicapai, manakala baki

enam sasaran mencatatkan prestasi yang perlahan. Pencapaian outcome terpilih adalah seperti yang ditunjukkan dalam *Paparan 2-1*.

Paparan 2-1

Sorotan

Rancangan Malaysia Kesebelas: Outcome Terpilih dan Prestasi

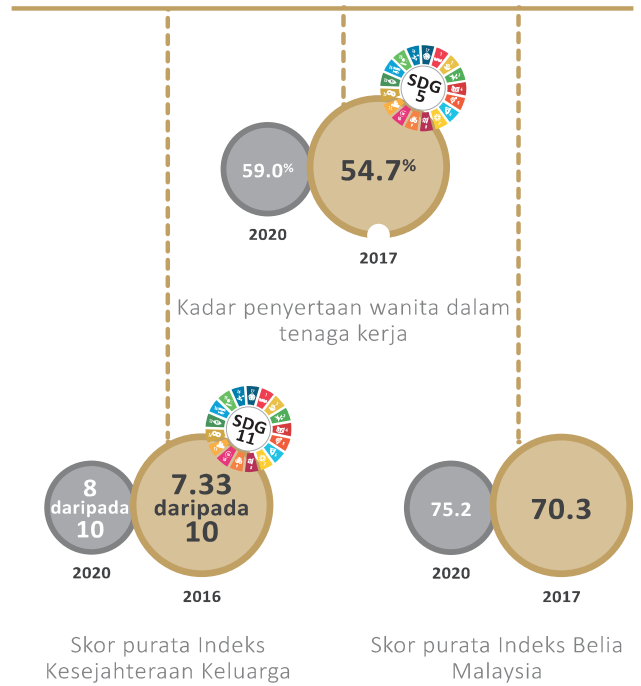
Menambah baik ketidakseimbangan pendapatan secara keseluruhan

Meningkatkan taraf isi rumah B40 ke arah masyarakat kelas menengah

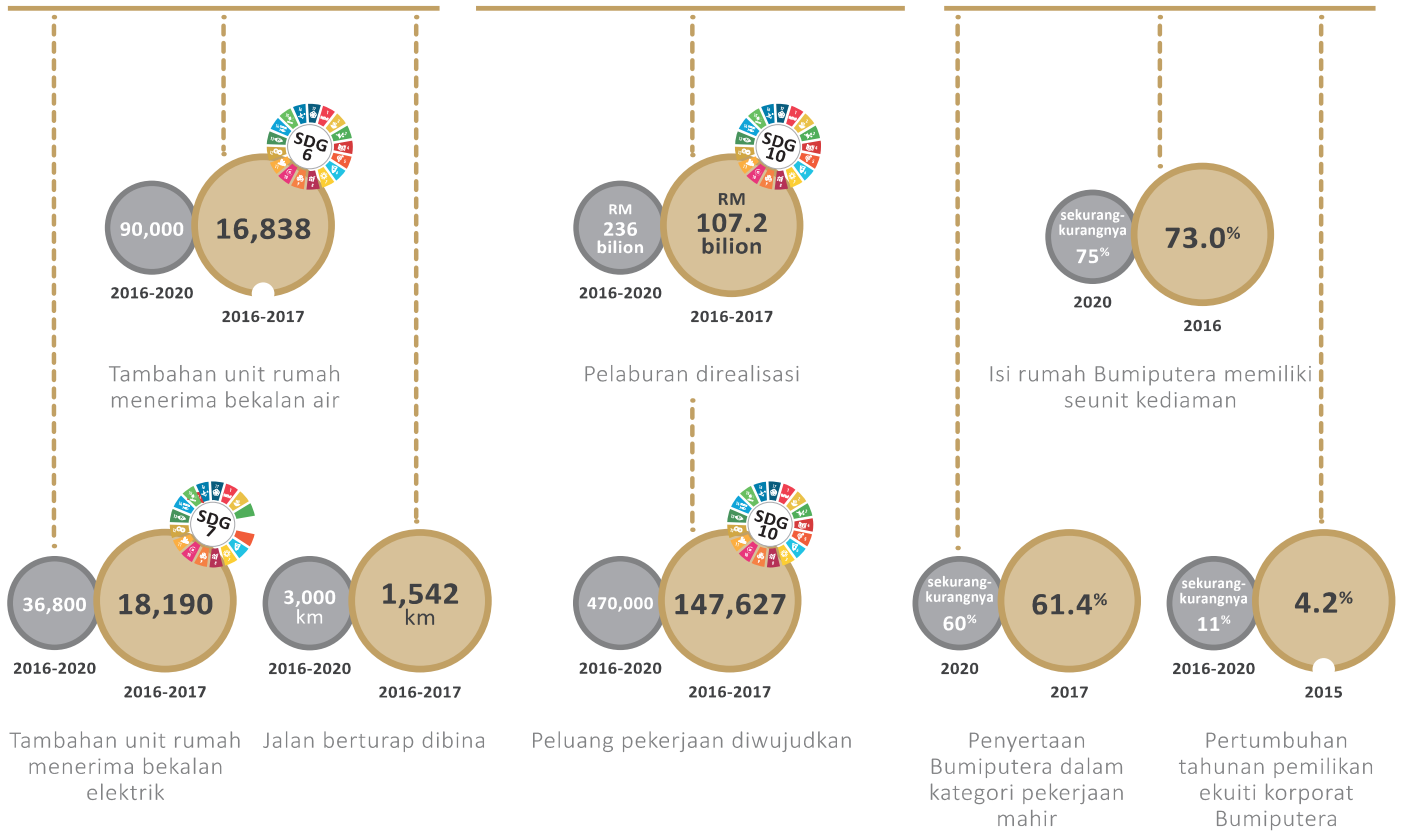
Memperkasa komuniti untuk membina masyarakat yang produktif dan sejahtera

Mentransformasi luar bandar untuk meningkatkan kesejahteraan masyarakat

Mempercepat pertumbuhan wilayah ke arah keseimbangan geografi yang lebih baik

Memperkukuh peluang Komuniti Ekonomi Bumiputera (BEC) untuk meningkatkan pemilikan kekayaan

● Sasaran Asal ● Prestasi

Prestasi Bidang Fokus dan Pemacu Perubahan

Di bawah lima bidang fokus, beberapa strategi dan inisiatif telah dikenal pasti untuk menyokong penghasilan outcome terpilih. Bidang Fokus A, meningkatkan taraf isi rumah B40 ke arah masyarakat kelas menengah telah dikenal pasti sebagai pemacu perubahan dalam memperkukuh pembangunan inklusif. Pencapaian utama mengikut bidang fokus adalah seperti berikut:

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
<div data-bbox="423 814 557 940" style="text-align: center;"> </div> <p data-bbox="207 953 557 1037" style="text-align: center;">Meningkatkan Taraf Isi Rumah B40 ke arah Masyarakat Kelas Menengah</p> <div data-bbox="448 1079 548 1226" style="text-align: center;"> </div> <p data-bbox="451 1239 553 1283" style="text-align: center;">Pemacu Perubahan</p>	<p data-bbox="630 814 1268 842">Meningkatkan pendapatan dan kekayaan isi rumah B40</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="630 863 1430 957">● Di kawasan bandar, pendapatan purata bulanan isi rumah B40 telah meningkat daripada RM2,927 pada tahun 2014 kepada RM3,262 pada tahun 2016 dan pendapatan penengah bulanan telah meningkat daripada RM3,095 kepada RM3,367 <li data-bbox="630 978 1471 1073">● Di kawasan luar bandar, pendapatan purata bulanan isi rumah B40 telah meningkat daripada RM1,760 pada tahun 2014 kepada RM1,969 pada tahun 2016 dan pendapatan penengah bulanan telah meningkat daripada RM1,797 kepada RM2,012 <li data-bbox="630 1094 1471 1146">● Bahagian pendapatan B40 secara keseluruhan telah menurun daripada 16.8% pada tahun 2014 kepada 16.4% pada tahun 2016 <li data-bbox="630 1167 1430 1241">● Kadar keciciran pada peringkat sekolah rendah telah berkurang daripada 0.34% pada tahun 2014 kepada 0.29% pada tahun 2017 dan pada peringkat sekolah menengah daripada 2.95% kepada 1.36% <li data-bbox="630 1262 1455 1335">● 86% atau 132,444 daripada 154,086 pelajar dalam kalangan isi rumah B40 telah berjaya menamatkan latihan dalam program Pendidikan dan Latihan Teknikal dan Vokasional (TVET) <li data-bbox="630 1356 1430 1409">● 76 usahawan Orang Asli di bawah Program Pembangunan Usahawan Orang Asli telah merekodkan peningkatan pendapatan sebanyak 30% <li data-bbox="630 1430 1471 1503">● 3 projek chalet eko pelancongan Orang Asli telah dibangunkan di Perak, Negeri Sembilan dan Kelantan yang menjana sumber pendapatan baharu kepada 1,213 isi rumah Orang Asli <li data-bbox="630 1524 1455 1577">● 80 usahawan sosial telah dibangunkan oleh <i>Malaysian Global Creativity and Innovation Centre</i> (MaGIC) yang menjana pendapatan kasar berjumlah RM20 juta <li data-bbox="630 1598 1430 1671">● 93,222 peserta Amanah Ikhtiar Malaysia (AIM) telah mendapat faedah daripada program pembiayaan mikro kredit dengan kadar pinjaman tidak berbayar yang rendah iaitu 1.27% <li data-bbox="630 1692 1471 1766">● 1,674 hektar tanah telah diwartakan untuk Orang Asli di Semenanjung Malaysia, 76,366 hektar tanah Hak Tanah Adat (NCR) diberikan hak milik kepada Anak Negeri Sabah dan 200,037 hektar tanah NCR kepada Bumiputera Sarawak

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
	<p>Menangani kos sara hidup yang meningkat</p> <ul style="list-style-type: none">● Program 1Harga 1Malaysia terus dilaksana untuk menyeragamkan harga barangan bersubsidi (beras, gula, tepung gandum kegunaan am dan minyak masak peket 1 kilogram) antara Sabah dan Sarawak dengan Semenanjung Malaysia● Peraturan-peraturan Kawalan Harga dan Antipencatutan (Mekanisme untuk Menentukan Keuntungan Tinggi yang Tidak Munasabah bagi Barangan) 2016 telah dikuatkuasakan mulai 1 Januari 2017● Program <i>Friends of KPDNKK</i> telah diperkenal untuk membantu menyalurkan maklumat berkaitan kepenggunaan● EZ Adu, aplikasi atas talian telah dibangunkan sebagai saluran pilihan kepada orang awam untuk membuat aduan● 185 Kedai Rakyat 1Malaysia (KR1M) telah beroperasi untuk menawarkan barangan terpilih pada harga yang berpatutan● 323 <i>outlet</i> berasaskan pertanian seperti Agrobazaar Kedai Rakyat, Karavan Tani dan Pasar Tani telah dibangunkan untuk menawarkan barangan pada harga yang berpatutan● 7.28 juta dan 7.22 juta isi rumah B40 dan individu telah menerima pindahan tunai Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M) pada tahun 2016 dan 2017 dengan jumlah pembayaran sebanyak RM11.65 bilion● 55,211 isi rumah B40 telah menerima bantuan bina baharu atau baik pulih rumah● 275,420 individu telah menerima manfaat daripada program kaunseling kewangan dan pengurusan kredit anjuran Agensi Kaunseling dan Pengurusan Kredit (AKPK) <p>Memperkukuh sistem penyampaian program isi rumah B40</p> <ul style="list-style-type: none">● Pangkalan data eKasih telah dihubungkan kepada pangkalan data <i>myIDENTITY</i>, e-Bantuan dan e-BR1M untuk menyelaraskan sistem penyampaian bantuan dan kumpulan sasaran● Akta Keselamatan Sosial Pekerjaan Sendiri 2017 menyediakan perlindungan keselamatan sosial kepada individu yang bekerja sendiri dalam sektor tidak formal bermula dengan pemandu teksi yang bekerja sendiri● Akta Sistem Insurans Pekerjaan 2017 menyediakan bantuan kewangan sementara sehingga 6 bulan kepada pekerja yang diberhentikan, sokongan khidmat pekerjaan dan latihan semula untuk meningkatkan peluang bekerja semula

Pendapatan isi rumah B40 telah mencatat kadar pertumbuhan yang sederhana dalam tempoh 2015-2016 berbanding tempoh 2013-2014. Pertumbuhan ini sebahagiannya dipengaruhi oleh harga komoditi yang rendah dan keadaan pasaran buruh yang sederhana dalam keadaan ekonomi yang mencatat pertumbuhan sederhana. Pendapatan purata bulanan isi rumah B40 pada peringkat nasional telah meningkat pada kadar 15.9% setahun dalam tempoh 2013-2014 berbanding 5.8% dalam tempoh 2015-2016. Pendapatan penengah pula telah meningkat pada kadar 17.5% berbanding 6.6% setahun dalam tempoh yang sama. Kadar pertumbuhan pendapatan yang lebih perlahan telah menyebabkan bahagian pendapatan B40 berkurangan dalam tempoh tersebut. Berdasarkan kepada kadar pertumbuhan purata tahunan bagi tempoh 2015-2016, matlamat untuk mencapai sasaran pendapatan isi rumah B40 dan meningkatkan taraf isi rumah tersebut ke arah masyarakat kelas menengah¹ pada tahun 2020 adalah sukar untuk dicapai.

Dalam tempoh kajian semula, pelbagai inisiatif telah dilaksana bagi mengurangkan kesan kenaikan kos sara hidup, terutama terhadap kuasa beli isi rumah B40. Selain daripada langkah melindungi pengguna, bantuan tunai serta barangan dan perkhidmatan mampu dibeli melalui pelbagai premis perniagaan runcit telah disediakan. Walau bagaimanapun, kesan inisiatif ini adalah sederhana di samping tahap konsumerisme yang rendah. Sementara itu, pelaksanaan program jaringan keselamatan sosial (SSN) melalui pelbagai agensi masih tidak bersepadu dengan mekanisme penetapan sasaran yang lemah mengakibatkan ketidakcekapan dalam pemberian bantuan. Pada masa yang sama, pembentukan satu sistem perlindungan sosial yang bersepadu dan menyeluruh masih dalam pelaksanaan.

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
 <p>Memperkasa Komuniti untuk Membina Masyarakat yang Produktif dan Sejahtera</p>	<p>Mengukuhkan institusi keluarga</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 647,000 peserta telah mendapat manfaat daripada program kemahiran keibubapaan dan nilai kekeluargaan seperti Keluarga@Kerja, Program Ilmu Keluarga, SMARTBelanja dan <i>Kafe@Teen</i> ● 850,000 peserta telah mendapat manfaat daripada program sokongan keluarga termasuk perkhidmatan kaunseling dan kesihatan reproduktif, subsidi mammogram dan vaksinasi <i>human papilloma virus</i> (HPV) ● Akta Keganasan Rumah Tangga 1994 telah dipinda pada tahun 2017 bagi meningkatkan lagi perlindungan dan sokongan terhadap mangsa serta ahli keluarga <p>Membangunkan potensi belia</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 100,000 belia telah mendapat manfaat daripada program pembangunan kepimpinan dan keusahawanan seperti Felo Perdana, Parlimen Belia Malaysia, eUsahawan, Tunas Usahawan Belia Bumiputera (TUBE), <i>Business on Truck Carnival</i> dan Inkubator Usahawan Belia Tani ● Lebih daripada 2 juta belia telah menyertai aktiviti sukarelawan menerusi pelbagai platform seperti Program Kesukarelawanan Belia Malaysia (MyCorp), <i>1Malaysia for Youth</i> (iM4U) dan Sukan Asia Tenggara (SEA) Kuala Lumpur 2017

¹ Masyarakat kelas menengah merujuk kepada isi rumah berpendapatan pertengahan yang memperoleh pendapatan antara separuh dan dua kali ganda pendapatan penengah bulanan nasional (RM2,614 – RM10,456). Berdasarkan Penyasatan Pendapatan Isi Rumah dan Kemudahan Asas (PPIR & KA) 2016, pendapatan penengah bulanan nasional ialah sebanyak RM5,228.

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
	<p>Meningkatkan peranan wanita dalam pembangunan</p> <ul style="list-style-type: none">● Kadar penyertaan wanita dalam pasaran tenaga kerja telah meningkat daripada 54.1% pada tahun 2015 kepada 54.7% pada tahun 2017● 35.6% wanita memegang jawatan pengurusan tertinggi dalam sektor awam pada tahun 2017 berbanding 32.5% pada tahun 2015 <p>Mendukung keperluan dan kepentingan kanak-kanak</p> <ul style="list-style-type: none">● Akta Kanak-kanak 2001 telah dipinda pada tahun 2016 dengan mengambil kira beberapa prinsip teras Konvensyen Mengenai Hak Kanak-kanak (CRC)● Lebih 300 kes penderaan kanak-kanak telah didaftarkan di Mahkamah Jenayah Seksual Terhadap Kanak-Kanak sejak beroperasi pada Jun 2017● 200 pelindung kanak-kanak telah dilatih di bawah Unit Pemeliharaan dan Perlindungan Kanak-kanak (CCNCPU) yang memberi manfaat kepada 4,800 kanak-kanak● Lebih 35,000 murid daripada 130 sekolah telah menyertai program <i>Save and Protect Children</i> <p>Meningkatkan persekitaran hidup warga emas</p> <ul style="list-style-type: none">● Program <i>Beautiful Life for Seniors</i> (BELFOS) telah diperkenal pada tahun 2017 bagi memudahkan akses terhadap peluang pekerjaan dan aktiviti sosial kepada warga emas● Lebih 46,000 warga emas dan orang kurang upaya (OKU) telah mendapat manfaat daripada program Khidmat Bantu di Rumah dan Pusat Aktiviti Warga Emas (PAWE)● 1,000 warga emas telah menyertai kursus jangka pendek di bawah program <i>University of the Third Age</i> (U3A) <p>Memperkasa orang kurang upaya</p> <ul style="list-style-type: none">● 21,000 OKU telah mendapat manfaat daripada program Pemulihan Dalam Komuniti (PDK), latihan peningkatan kemahiran dan program Perkhidmatan <i>Job Coach</i>● Bilangan OKU yang berkhidmat dalam perkhidmatan awam telah meningkat daripada 3,332 orang pada tahun 2015 kepada 3,782 orang pada tahun 2017● 123 kanak-kanak kurang upaya telah mendapat manfaat daripada penubuhan 6 pusat pakar jagaan kanak-kanak dengan usaha sama pihak swasta dan pertubuhan bukan kerajaan (NGO)

Program dan inisiatif untuk memperkasa komuniti dan memenuhi keperluan kumpulan sasar menunjukkan prestasi yang sederhana dengan kebanyakan sasaran dijangka akan dicapai pada akhir tempoh Rancangan. Walau bagaimanapun, perhatian perlu terus diberikan terhadap kesejahteraan keluarga, kanak-kanak, wanita, warga emas dan orang kurang upaya (OKU). Indeks Kesejahteraan Keluarga 2016 yang mengukur dan melaporkan tahap kesejahteraan keluarga mencatat skor sederhana iaitu 7.33 daripada 10. Hal ini disebabkan oleh pelbagai faktor, terutama akses yang kurang kepada fasiliti dan kemudahan asas di kawasan perumahan, isu berkaitan persekitaran kediaman dan impak negatif teknologi komunikasi terhadap hubungan kekeluargaan. Di samping itu, prevalens malnutrisi dalam kalangan kanak-kanak iaitu kurang berat badan, berat badan berlebihan dan obesiti, masih menjadi kebimbangan. Kadar pertumbuhan tahunan bagi penyertaan wanita dalam pasaran tenaga kerja juga meningkat secara perlahan ke arah mencapai sasaran 59%. Antara sebab yang menyumbang kepada perkara ini adalah kurang komitmen dan sumber dalam kalangan majikan bagi menyediakan persekitaran pekerjaan yang baik, terutama sistem aturan kerja fleksibel dan perkhidmatan penjagaan kanak-kanak. Sementara itu, inisiatif untuk mewujudkan lebih ramai

pemimpin wanita dalam sektor awam menunjukkan perkembangan yang baik di mana 35.6% daripada pengurusan tertinggi terdiri daripada wanita pada tahun 2017 berbanding 32.5% pada tahun 2015, melebihi sasaran 30%.

Pelbagai inisiatif sokongan sosial telah dilaksanakan melalui Pusat Aktiviti Warga Emas (PAWE) serta program *Beautiful Life for Seniors* (BELFOS) dan Khidmat Bantu di Rumah dalam menggalakkan gaya hidup berdikari, produktif dan bermakna dalam kalangan warga emas. Walau bagaimanapun, inisiatif tersebut masih belum memadai dalam memenuhi keperluan yang semakin meningkat daripada populasi yang semakin menua. Sementara itu, penyertaan OKU dalam pasaran tenaga kerja masih rendah dengan anggaran 4,000 pekerja dalam sektor awam dan swasta. Hal ini disebabkan oleh ketidakmampuan majikan untuk menyediakan persekitaran yang mesra OKU di tempat kerja dan persepsi negatif oleh majikan terhadap kemampuan OKU untuk melaksanakan tugas yang diberikan. Di samping itu, terdapat segelintir OKU yang menghadapi kesukaran untuk menyesuaikan diri dalam persekitaran pekerjaan. Sekiranya semua isu ini terus diabaikan, ia akan merencatkan usaha untuk memperkasa komuniti ke arah mewujudkan masyarakat yang produktif dan sejahtera.

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
 <p data-bbox="228 1478 557 1560">Mentransformasi Luar Bandar untuk Meningkatkan Kesejahteraan Masyarakat</p>	<p data-bbox="630 1314 1214 1346">Meningkatkan kesejahteraan komuniti luar bandar</p> <ul data-bbox="630 1367 1469 1696" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="630 1367 1469 1415">● Pendapatan purata bulanan isi rumah luar bandar telah meningkat sebanyak 12.1% daripada RM3,831 pada tahun 2014 kepada RM4,359 pada tahun 2016 <li data-bbox="630 1436 1469 1484">● Insiden kemiskinan mutlak di luar bandar telah berkurang daripada 1.6% pada tahun 2014 kepada 1% pada tahun 2016 <li data-bbox="630 1505 1469 1554">● Kadar migrasi bandar ke luar bandar telah meningkat daripada 13.8% pada tahun 2015 kepada 15.2% pada tahun 2016 <li data-bbox="630 1575 1469 1623">● Kadar migrasi luar bandar ke bandar telah berkurang daripada 6.9% pada tahun 2015 kepada 4.2% pada tahun 2016 <li data-bbox="630 1644 1469 1692">● Pekali Gini di kawasan luar bandar telah meningkat daripada 0.355 pada tahun 2014 kepada 0.364 pada tahun 2016

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
	<p>Memperluas penyediaan infrastruktur asas luar bandar</p> <ul style="list-style-type: none">● 1,542 kilometer jalan luar bandar berturap telah dibina dan dinaik taraf● 93.5% liputan akses bekalan air bersih dan terawat ke rumah di luar bandar, memberi manfaat kepada tambahan 16,838 unit rumah● 96.1% liputan akses bekalan elektrik ke rumah di luar bandar, memberi manfaat kepada tambahan 18,190 unit rumah <p>Menggalakkan lebih banyak pelaburan swasta di luar bandar</p> <ul style="list-style-type: none">● RM33.5 bilion pelaburan di luar bandar telah direalisasi dan sebanyak 52,521 pekerjaan diwujudkan <p>Menambah baik rangkaian hubungan antara luar bandar dan bandar</p> <ul style="list-style-type: none">● 36 bas ekspres baharu telah dibeli oleh Majlis Amanah Rakyat (MARA) yang meliputi 27 laluan baharu antara bandar dan luar bandar serta memberi manfaat kepada 777,640 penumpang● 39 bas henti-henti baharu telah dibeli oleh MARA yang melibatkan 100 hentian baharu dan memberi manfaat kepada 3.8 juta penumpang luar bandar <p>Meningkatkan akses kepada perkhidmatan asas</p> <ul style="list-style-type: none">● 12 Pusat Transformasi Luar Bandar (RTC) dan 205 Mini RTC telah beroperasi di seluruh negara yang memberi manfaat kepada lebih 8.2 juta pengunjung● Pusat Transformasi Komuniti Bergerak (<i>Mobile CTC</i>) dengan kerjasama lebih daripada 30 agensi telah melaksanakan 400 aktiviti, memberi manfaat kepada 2.6 juta pengunjung● 5,967 ejen perkhidmatan Bank Simpanan Nasional telah dilantik untuk meningkatkan akses kepada perkhidmatan kewangan terpilih bagi masyarakat luar bandar <p>Memperkemas sistem penyampaian</p> <ul style="list-style-type: none">● 19,452 kampung telah didaftarkan dalam Sistem Profil Kampung Peringkat Nasional (SPKPN) untuk menambah baik perancangan pembangunan luar bandar dan penyampaian perkhidmatan

Hampir keseluruhan inisiatif untuk mentransformasi kawasan luar bandar telah dilaksanakan mengikut perancangan dengan mencatat pencapaian 50% daripada sasaran RMKe-11. Inisiatif ini termasuk membina dan menaik taraf jalan dan bekalan elektrik luar bandar, meningkatkan akses kepada perkhidmatan asas serta menambah baik hubungan antara luar bandar dan bandar. Walaupun pelbagai langkah telah dilaksanakan, masih terdapat segelintir penduduk dan kawasan pedalaman yang mendapat akses terhad kepada infrastruktur asas dan peluang sosioekonomi.

Keadaan ini disebabkan oleh kedudukan geografi yang terpencil dengan bilangan penduduk yang kurang serta berselerak telah menjadi cabaran kepada penyediaan infrastruktur asas dan aktiviti sosioekonomi di luar bandar. Kegagalan untuk menangani isu tersebut secara komprehensif akan melebarkan jurang antara bandar dan luar bandar dan ketidakseimbangan pembangunan wilayah, menjejaskan produktiviti di kawasan luar bandar dan menyumbang kepada migrasi luar bandar ke bandar.

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
<div data-bbox="423 974 557 1104" style="text-align: center;"> </div> <p data-bbox="196 1119 557 1199" style="text-align: center;">Mempercepat Pertumbuhan Wilayah ke arah Keseimbangan Geografi yang Lebih Baik</p>	<p data-bbox="630 974 1227 1003">Kajian semula pelan induk koridor ekonomi wilayah</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="630 1024 1409 1073">● Kajian semula pelan induk Iskandar Malaysia, Wilayah Ekonomi Koridor Utara (NCER) dan Wilayah Ekonomi Pantai Timur (ECER) telah selesai dilaksanakan <li data-bbox="630 1104 1455 1178">● Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah (RECODA) dan Kerajaan Negeri Sarawak telah melaksanakan pelbagai kajian untuk melengkapkan Pelan Induk bagi Koridor Tenaga Boleh Diperbaharui Sarawak (SCORE) <li data-bbox="630 1209 1430 1257">● Pihak Berkuasa Pembangunan Ekonomi dan Pelaburan Sabah (SEDIA) telah memulakan kajian semula Rangka Tindakan Koridor Pembangunan Sabah (SDC) <p data-bbox="630 1297 1235 1327">Mempercepat pelaburan di koridor ekonomi wilayah</p> <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="630 1348 1450 1421">● <i>ECER Investment Special Taskforce (EIST)</i>, <i>Northern Corridor Implementation Authority Investor Centre of Engagement (NICE)</i> dan <i>Iskandar Service Centre (ISC)</i> telah ditubuhkan sebagai platform untuk memudah cara pelabur <li data-bbox="630 1453 1425 1501">● RM107.2 bilion pelaburan direalisasi di 5 koridor ekonomi wilayah, iaitu 45.4% daripada sasaran RMKe-11 <ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="672 1512 1024 1535">● Iskandar Malaysia: RM41.8 bilion <li data-bbox="672 1539 902 1562">● ECER: RM22.5 bilion <li data-bbox="672 1566 906 1589">● NCER: RM17.3 bilion <li data-bbox="672 1593 915 1617">● SCORE: RM15.9 bilion <li data-bbox="672 1621 878 1644">● SDC: RM9.7 bilion

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
	<ul style="list-style-type: none"> ● 147,627 pekerjaan diwujudkan di 5 koridor ekonomi wilayah, bersamaan dengan 31.4% daripada sasaran RMKe-11 <ul style="list-style-type: none"> ● Iskandar Malaysia: 64,288 pekerjaan ● ECER: 32,032 pekerjaan ● NCER: 24,200 pekerjaan ● SCORE: 19,354 pekerjaan ● SDC: 7,753 pekerjaan ● Projek infrastruktur utama bagi menambah baik ketersambungan dan mobiliti <ul style="list-style-type: none"> ● Peluasan Pelabuhan Kuantan ● Pembinaan Lebuhraya Pan Borneo ● Pembinaan Lapangan Terbang Mukah ● Pembangunan <i>Kuala Terengganu City Centre</i>

Keseluruhan usaha oleh pihak berkuasa koridor ekonomi wilayah telah menyumbang ke arah mengurangkan ketidakseimbangan wilayah melalui pelaksanaan program dan projek yang merangsang aktiviti ekonomi. Program dan projek ini yang dilaksanakan dengan kerjasama agensi Persekutuan dan negeri telah menarik pelaburan swasta yang lebih tinggi dan mewujudkan kesan limpahan kepada kawasan sekitar dan hab ekonomi. Di samping itu, pelbagai program pembangunan modal insan telah dijalankan untuk meningkatkan kualiti tenaga kerja terutama di kawasan luar bandar. Koridor ekonomi wilayah telah melaksana beberapa program kemahiran dan keusahawanan yang menyumbang kepada pewujudan pekerjaan, usahawan dan peluang perniagaan yang menarik pelaburan ke wilayah tersebut.

Aktiviti yang dilaksana koridor ekonomi wilayah telah menyumbang kepada peningkatan taraf hidup masyarakat setempat dan pengurangan jurang kemahiran bandar dan luar bandar. Pelaksanaan projek dan program dalam koridor ekonomi wilayah telah menyumbang kepada pelaburan direalisasikan² sebanyak RM107.2 bilion yang merupakan 45.4% daripada sasaran RMKe-11. Sejumlah 147,627 pekerjaan telah diwujudkan dalam tempoh kajian semula iaitu bersamaan 31.4% daripada sasaran RMKe-11. Pencapaian ini disumbangkan oleh fasilitasi yang lebih baik kepada pelabur, ekosistem yang menyokong pelaburan dan insentif yang bersesuaian. Meskipun mencatat kemajuan, pertumbuhan di wilayah yang kurang maju secara relatifnya adalah lebih perlahan berbanding wilayah yang lebih maju, menunjukkan ketidakseimbangan wilayah masih wujud.

² Majlis Pembangunan Wilayah Ekonomi Pantai Timur (ECERDC), Pihak Berkuasa Pelaksanaan Koridor Utara (NCIA) dan Lembaga Pembangunan Koridor Wilayah (RECODA) menggunakan definisi pelaburan direalisasi sebagai jumlah nilai pelaburan yang komited semasa permulaan projek. Sementara itu, Pihak Berkuasa Wilayah Pembangunan Iskandar (IRDA) dan Pihak Berkuasa Pembangunan Ekonomi dan Pelaburan Sabah (SEDIA) menggunakan definisi pelaburan direalisasi sebagai nilai yang dilaburkan dalam projek untuk tahun semasa atau berdasarkan jumlah kerja yang telah disiapkan.

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
 <p>Memperkukuh Peluang Komuniti Ekonomi Bumiputera (BEC) untuk Meningkatkan Pemilikan Kekayaan</p>	<p>Memperkasa modal insan Bumiputera</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Bumiputera mewakili 61.4% dalam kategori pekerjaan mahir ● 130,000 pelajar telah dilatih oleh Majlis Amanah Rakyat (MARA) dalam TVET serta program profesional dan pengurusan ● 90.6% peserta yang dilatih oleh Yayasan Peneraju Pendidikan Bumiputera (YPPB) di bawah Program Peneraju Skil Iltizam telah mendapat pekerjaan dalam tempoh 6 bulan selepas berjaya memperoleh pensijilan ● 83.3% daripada 1,644 pelatih Peneraju Skil Iltizam telah berjaya memperoleh gaji minimum RM1,500 sebulan dalam tempoh setahun bekerja, melepasi 70% sasaran outcome gaji minimum yang diterima oleh pelatih ● 50.7% daripada 672 pelatih Peneraju Skil memperoleh sasaran gaji minimum RM3,800 sebulan dalam tempoh setahun bekerja yang masih belum mencapai 70% sasaran outcome gaji minimum yang diterima oleh pelatih ● Tahap kelulusan keseluruhan bagi kertas profesional yang diduduki oleh 2,498 pelatih di bawah Program Peneraju Profesional adalah 89%, melepasi sasaran 65% tahap kelulusan minimum ● Pencapaian cemerlang di bawah Program Peneraju Profesional adalah: <ul style="list-style-type: none"> ● 7 pelatih telah dianugerahkan <i>Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) Global Prize</i> ● 21 pelatih telah dianugerahkan <i>Certified Accounting Technician (CAT) Global Prize</i> ● 20 pelatih telah ditauliahkan sebagai <i>Chartered Financial Analyst (CFA)</i> <p>Meningkatkan penguasaan efektif Bumiputera dan mengekalkan pemilikan korporat</p> <ul style="list-style-type: none"> ● RM482.6 juta pelaburan oleh Ekuiti Nasional Berhad (EKUINAS) dalam 9 syarikat yang terlibat dalam perniagaan berkaitan minyak dan gas; peruncitan; pembuatan; makanan dan minuman; barangan pengguna mudah laris; dan perkhidmatan ● 2 syarikat telah disenaraikan di Bursa Malaysia di bawah Skim Jejak Jaya Bumiputera dengan permodalan pasaran bernilai RM4.5 bilion

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
	<ul style="list-style-type: none">● RM41.5 juta telah dilaburkan ke dalam 6 syarikat berasaskan teknologi di bawah Program A-Bio dalam perniagaan seperti peranti perubatan, patologi dan reka bentuk kejuruteraan● RM236.2 bilion daripada dana di bawah <i>Assets Under Management</i> pegangan Bumiputera telah dilaburkan oleh Permodalan Nasional Berhad (PNB) dalam pelbagai kategori aset merangkumi instrumen ekuiti awam, pelaburan swasta, hartanah, wang tunai dan pendapatan tetap sejak tahun 1978 <p>Meningkatkan syer pemilikan kekayaan Bumiputera</p> <ul style="list-style-type: none">● 73% isi rumah Bumiputera telah memiliki seunit kediaman pada tahun 2016● 3 unit bangunan dan hartanah komersial bernilai tinggi diperoleh dengan nilai RM1.2 bilion oleh Pelaburan Hartanah Berhad (PHB)● Saiz dana Amanah Hartanah Bumiputera (AHB) telah meningkat kepada RM4 bilion yang memberi manfaat kepada 58,000 pemegang unit Bumiputera● 219 unit premis perniagaan bernilai RM20.7 juta telah dibangunkan oleh MARA● Pembangunan perumahan Wakaf Legasi Seberang Jaya telah dilaksanakan melibatkan 68 unit kediaman dengan jumlah nilai pembangunan kasar (GDV) RM15.3 juta, melalui kerjasama antara UDA Holdings Berhad (UDA) dengan Majlis Agama Islam Negeri Pulau Pinang● Pembangunan bercampur Wisma Wakaf Ar Ridzuan yang melibatkan 11 unit komersial dan 144 unit kediaman dengan jumlah GDV sebanyak RM41.8 juta, melalui kerjasama antara UDA dengan Majlis Agama Islam dan Adat Melayu Perak● 77 unit pangsapuri kos sederhana rendah (1,000 kaki persegi) dibina di atas tanah wakaf di Sungai Nibong, Pulau Pinang● 35 unit premis perniagaan bernilai RM58.8 juta telah dibeli oleh Perbadanan Usahawan Nasional Berhad (PUNB) untuk disewakan kepada usahawan Bumiputera <p>Memperkasa Komuniti Ekonomi Bumiputera (BEC)</p> <ul style="list-style-type: none">● 236 syarikat telah mendapat manfaat dan lebih daripada 4,000 pekerjaan telah diwujudkan di bawah dasar <i>carve-out and compete</i> melibatkan 4 projek iaitu Lebuhraya Pan Borneo Sabah, Lebuhraya Pan Borneo Sarawak, Lebuhraya Setiawangsa-Pantai (SPE) dan <i>Mass Rapid Transit</i> (MRT) Laluan 2

Bidang Fokus	Pencapaian Utama, 2016-2017
	<ul style="list-style-type: none"> ● 231 syarikat telah mendapat manfaat dan lebih 14,000 pekerjaan diwujudkan di bawah inisiatif Dana Mudahcara ● 99.6% daripada 1,490 usahawan muda yang dilatih di bawah Program TUBE telah mendaftar perniagaan dan mewujudkan sejumlah 2,088 pekerjaan serta mencatat jumlah jualan sebanyak RM17.2 juta pada tahun 2016 ● RM1 bilion pinjaman telah dilulus oleh TEKUN Nasional kepada 67,690 usahawan ● RM176.6 juta pinjaman telah disalur oleh MARA kepada 3,194 usahawan dan geran berjumlah RM9.3 juta kepada 920 usahawan ● RM377.5 juta pinjaman telah disalurkan kepada 865 usahawan di bawah Program Pembiayaan Keusahawanan PUNB <p>Mengukuhkan keberkesanan penyampaian program berorientasikan Bumiputera</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Sistem pangkalan data berpusat mengenai usahawan Bumiputera, TERAJU XChange (TXC) telah siap dibangunkan pada tahun 2016 bertujuan untuk mengumpulkan maklumat usahawan bagi menangani isu pengambilan faedah berganda

Dalam tempoh kajian semula, usaha yang dilaksanakan telah menyumbang ke arah pencapaian outcome agenda Bumiputera yang digariskan dalam RMKe-11. Berdasarkan Laporan Penyiasatan Tenaga Buruh, 2017, bilangan Bumiputera dalam kategori pekerjaan mahir mengikut kumpulan etnik meningkat daripada 59.4% pada tahun 2014 kepada 61.4% pada tahun 2017. Walau bagaimanapun, hanya 29.4% daripada keseluruhan guna tenaga Bumiputera berada dalam kategori pekerjaan mahir tersebut. Situasi ini menunjukkan bahawa kebanyakan Bumiputera bekerja dalam industri yang mempunyai nilai ditambah yang rendah dengan pekerjaan bergaji rendah.

Peratusan isi rumah Bumiputera memiliki sekurang-kurangnya seunit kediaman telah meningkat sedikit daripada 72.7% pada

tahun 2014 kepada 73% pada tahun 2016, berbanding sasaran sekurang-kurangnya 75% pada tahun 2020. Walau bagaimanapun, jumlah nilai transaksi hartanah komersial dan industri bagi pasaran primer yang melibatkan Bumiputera telah berkurangan daripada RM291.3 juta pada tahun 2015 kepada RM226.1 juta pada tahun 2016. Nilai ini menunjukkan penurunan sebanyak 20.4%, kesan daripada pertumbuhan ekonomi global yang perlahan³. Di samping itu, ekuiti korporat Bumiputera masih di bawah sasaran sekurang-kurangnya 30% daripada jumlah pemilikan ekuiti korporat. Kedudukan ini telah memberi kesan kepada keseluruhan pegangan pemilikan kekayaan Bumiputera. Di samping itu, majoriti usahawan Bumiputera adalah dalam kategori perusahaan mikro dan kecil serta sangat bergantung kepada bantuan Kerajaan dan mudah terjejas akibat persaingan pasaran yang sengit.

³ Berdasarkan Laporan Pasaran Hartanah Malaysia 2016.

Isu dan Cabaran

Usaha untuk **meningkatkan pendapatan dan kesejahteraan isi rumah B40** menghadapi pelbagai cabaran. Majoriti ketua isi rumah B40 mempunyai tahap pendidikan dan kemahiran yang rendah, termasuk Orang Asli di Semenanjung Malaysia, Anak Negeri Sabah dan Bumiputera Sarawak. Kebanyakan isi rumah B40 adalah bekerja sendiri, pekerja berpendapatan rendah dan terlibat dalam perniagaan berskala kecil. Di samping itu, kebanyakan isi rumah B40 hanya mempunyai satu sumber pendapatan, kadar keberhutangan tinggi, tabungan rendah serta tidak mempunyai perlindungan insurans, menjadikan isi rumah ini mudah terjejas oleh ketidakpastian dan kejutan. Selain itu, kebanyakan usahawan isi rumah B40 terlibat dalam perusahaan mikro. Kekangan utama yang dihadapi oleh usahawan isi rumah B40 termasuk kekurangan kapasiti dan keupayaan, kuasa tawar-menawar yang rendah serta akses yang terhad kepada teknologi dan sumber kewangan. Kapasiti dan keupayaan yang terhad antara lain dikaitkan dengan kebergantungan yang tinggi kepada bantuan Kerajaan, menjadikan kumpulan ini mempunyai tahap inisiatif, kreativiti dan ketahanan yang rendah. Pada masa yang sama, wujudnya sebilangan besar warga asing yang terlibat dalam aktiviti perniagaan tidak berdaftar telah menjejaskan peluang dalam kalangan usahawan B40 tempatan. Di samping itu, perancangan yang tidak komprehensif dan pelaksanaan program SSN secara *silowise* serta pemilihan kumpulan sasaran yang longgar oleh pelbagai agensi menyebabkan penyaluran bantuan kepada isi rumah B40 kurang berkesan.

Peningkatan harga barangan dan perkhidmatan telah menjejaskan kuasa beli isi rumah B40 dalam keadaan pertumbuhan pendapatan isi rumah yang lebih perlahan berbanding perbelanjaan. Perbelanjaan penggunaan bulanan purata bagi isi rumah B40 meningkat pada kadar 6% setahun dalam tempoh 2015-2016, lebih tinggi berbanding pertumbuhan pendapatan purata bulanan isi rumah sebanyak 5.8% setahun. Kebanyakan isi rumah B40 terjejas disebabkan oleh harga makanan dan minuman bukan alkohol yang mencatatkan kenaikan tertinggi pada kadar 3.7% setahun dalam tempoh kajian semula. Kenaikan ini diikuti oleh harga makanan⁴ di

luar rumah yang meningkat pada kadar 3.4% serta perbelanjaan perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain pada kadar 2.4%. Ketiga-tiga kategori ini menyumbang sebanyak 61.9% daripada jumlah perbelanjaan golongan berkenaan. Isi rumah B40 di bandar, terutama golongan berpendapatan rendah, lebih terjejas dengan kenaikan harga barangan dan perkhidmatan disebabkan komitmen perbelanjaan yang lebih tinggi dan keupayaan menjana pendapatan yang terhad.

Cabaran dalam usaha **memperkukuh BEC** termasuk penyertaan rendah Bumiputera dalam pekerjaan mahir dan profesional terutama pada peringkat pengurusan dan pembuat keputusan. Bumiputera juga menghadapi kesukaran dalam mendapatkan pekerjaan disebabkan oleh beberapa faktor seperti kelemahan dalam kemahiran interpersonal dan penguasaan bahasa Inggeris serta jurang kemahiran yang diperlukan oleh industri berbanding kemahiran yang dimiliki oleh graduan Bumiputera. Kedudukan kewangan yang kurang kukuh dan ketidakupayaan untuk memenuhi keperluan institusi kewangan telah menghalang Bumiputera untuk memiliki aset kewangan dan bukan kewangan. Di samping itu, pemilikan ekuiti korporat yang rendah menyebabkan Bumiputera mempunyai kuasa yang terhad dalam membuat keputusan dan penguasaan yang kurang efektif. Kedudukan ini menunjukkan kepentingan BEC tidak diambil kira sewajarnya. Pada masa yang sama, potensi tanah wakaf dan tanah rizab Melayu sebagai mekanisme untuk meningkatkan pemilikan kekayaan Bumiputera masih belum dimanfaatkan secara optimum akibat kelemahan penyelarasan dan kekangan perundangan. Di samping itu, usahawan Bumiputera tidak mempunyai kekuatan kewangan dan terus bergantung kepada bantuan Kerajaan. Penglibatan usahawan Bumiputera yang terhad di sepanjang rantaian bekalan telah membataskan jaringan kerjasama perniagaan dan keupayaan untuk bersaing secara efektif dalam pasaran terbuka.

Cabaran dalam **memperkasakan komuniti** termasuk meningkatkan kesejahteraan keluarga dan kanak-kanak, pembangunan belia, penyertaan wanita dalam tenaga kerja serta tahap kesedaran wanita dan kanak-kanak mengenai hak dan perlindungan daripada

⁴ Makanan termasuk minuman bukan beralkohol.

keganasan. Cabaran dalam mengimbangi kerja dan kehidupan, membuat penyesuaian dalam gaya hidup serta menghadapi kesan teknologi terus menjejaskan kualiti kehidupan keluarga. Prevalens kurang berat badan, berat badan berlebihan dan obesiti dalam kalangan kanak-kanak akibat perubahan gaya hidup dan tabiat pemakanan juga memberi cabaran terhadap perkembangan dan kualiti kehidupan kanak-kanak. Meskipun pelbagai usaha dan inisiatif telah diambil untuk membangunkan potensi dan bakat belia, masih terdapat kebimbangan terhadap cabaran sosioekonomi yang dihadapi belia terutama berkaitan peningkatan bakat, keupayaan untuk mendapat pekerjaan dan pewujudan peluang dalam pelbagai bidang. Sementara itu, kadar penyertaan wanita dalam tenaga kerja kekal rendah akibat kekurangan kemudahan dan kos penjagaan kanak-kanak yang tinggi serta penyediaan sistem aturan kerja fleksibel yang terhad. Keadaan ini disukarkan lagi dengan faktor lain seperti komitmen dan tanggungjawab keluarga serta pemikiran tradisional mengenai peranan gender. Pada masa yang sama, kes keganasan terhadap wanita yang dilaporkan seperti keganasan rumah tangga, sumbang mahram dan rogol serta penderaan kanak-kanak turut meningkat. Masalah ini adalah berpunca terutama daripada nilai keagamaan dan moral yang rendah serta kekurangan sokongan masyarakat.

Pada masa ini, sekitar 10% daripada populasi rakyat Malaysia berumur 60 tahun dan ke atas dan dijangka mencapai 15% menjelang 2030. **Peningkatan bilangan warga emas** akan menambah tekanan terhadap Kerajaan dalam menyediakan pelbagai bantuan termasuk penjagaan kesihatan untuk golongan ini. Selain itu, kekurangan personel dan penjaga terlatih bagi penjagaan warga emas adalah pada tahap serius dengan hanya

30 pakar geriatrik bertauliah yang memberi perkhidmatan kepada warga emas. Di samping itu, kekurangan sokongan dan sikap tidak mengambil berat dalam memenuhi keperluan OKU terutama oleh sektor swasta juga telah memberi kesan terhadap penyertaan OKU yang produktif dalam aktiviti sosioekonomi. Tambahan pula, kekurangan kerjasama antara agensi dalam melaksanakan reka bentuk sejagat⁵ bagi bangunan dan kemudahan awam telah menjejaskan usaha untuk menyediakan persekitaran fizikal yang mesra pengguna kepada warga emas dan OKU.

Dalam mencapai **pembangunan wilayah yang seimbang**, usaha untuk mengurangkan jurang pembangunan di antara negeri dan wilayah serta merapatkan jurang antara bandar dan luar bandar dalam wilayah terus menjadi cabaran. Penyediaan infrastruktur dan ameniti asas di luar bandar terutama di kawasan terpencil di Sabah dan Sarawak terus menjadi halangan disebabkan oleh kawasan yang luas serta mempunyai taburan penduduk yang kurang dan berselerak. Di samping itu, kos pelaksanaan yang tinggi, akses yang kurang baik dan keadaan muka bumi yang sukar telah memberikan cabaran untuk meningkatkan kesejahteraan penduduk luar bandar. Sementara itu, koridor ekonomi wilayah terus menghadapi persaingan sengit dalam menarik pelaburan asing terutama dalam industri berteknologi tinggi dan berintensifkan pengetahuan. Koridor ekonomi wilayah juga turut berhadapan dengan masalah kekurangan pekerja mahir serta akses yang terhad kepada kemudahan jalur lebar berkualiti dan infrastruktur logistik. Kekangan ini akan terus menghalang usaha mempercepat pertumbuhan sosioekonomi dan pembangunan wilayah yang seimbang di koridor ekonomi wilayah.

⁵ Berdasarkan Akta Orang Kurang Upaya 2008, reka bentuk sejagat bermaksud reka bentuk produk, persekitaran, program dan perkhidmatan yang boleh digunakan oleh semua orang, ke tahap sebaik mungkin, tanpa perlu membuat adaptasi atau reka bentuk khusus dan hendaklah termasuk alat bantu bagi kumpulan orang kurang upaya tertentu jika ia diperlukan.

Kesimpulan

Langkah yang diambil dalam tempoh kajian semula telah mewujudkan masyarakat yang lebih inklusif dan saksama berdasarkan tahap dan pengagihan pendapatan serta kesejahteraan rakyat yang lebih baik. Dalam hal ini, pendapatan isi rumah B40 telah meningkat dengan pelaksanaan program peningkatan kapasiti dan keupayaan. Di samping itu, Komuniti Ekonomi Bumiputera terus diperkukuh dengan penyertaan lebih ramai Bumiputera dalam industri strategik dan kategori pekerjaan mahir dalam keadaan pemilikan ekuiti dan aset bukan kewangan yang rendah. Pada masa yang sama, koridor ekonomi wilayah terus menunjukkan pertumbuhan walaupun pada kadar yang lebih perlahan, menyumbang ke arah pelaburan direalisasi yang lebih tinggi dan pewujudan lebih banyak pekerjaan. Usaha juga telah dilaksana untuk merapatkan jurang antara bandar dan luar bandar dan menangani ketidakseimbangan wilayah melalui penyediaan kemudahan dan perkhidmatan yang lebih baik. Di sebalik kemajuan tersebut, usaha masih perlu dipergiat untuk menangani isu dan cabaran dalam meningkatkan potensi ekonomi dan kesejahteraan rakyat serta mengurangkan jurang sosioekonomi. Usaha ini termasuk mengkaji semula serta mengenal pasti langkah yang lebih berkesan dan inovatif dalam memperkukuh pembangunan inklusif ke arah masyarakat yang saksama.

